

Sabadell, la ciutat que no valora el seu patrimoni

«Una ciutat que no valora el seu llegat històric, el seu patrimoni, és una ciutat que no valora la seva memòria col·lectiva, la seva identitat i la seva autoestima»

?Fins i tot el més humil dels objectes materials, que és producte i símbol d'una particular civilització, és un emissari de la cultura de la qual prové? T.S. Eliot, 1947. El Patrimoni - arquitectònic, arqueològic, natural, documental, etc.- és un excepcional llegat històric i cultural mereixedor de la seva protecció. Un valuós testimoni de la nostra història i de la nostra identitat col·lectiva. Un factor que afavoreix el desenvolupament social, polític i cultural de la nostra societat.

Si ens centrem en el patrimoni arquitectònic de la nostra ciutat veurem que una part important pateix les conseqüències d'anys de desinterès i podríem afirmar que Sabadell no valora el seu Patrimoni tal com es mereix.

Els ajuntaments tenen per llei la responsabilitat i l'obligació de protegir, conservar i difondre el seu patrimoni arquitectònic. A Sabadell, a més, disposem de successius plans de Protecció del Patrimoni que identifiquen els béns a preservar, determinen el nivell de protecció, les normes per fer-la efectiva i les inversions a realitzar.

La realitat però és del tot decebedora. La manca d'interès i una inexistent gestió durant anys han tolerat i afavorit la degradació, l'enrunament i gairebé la total desaparició d'importants béns patrimonials. Alguns de privats, però la majoria béns de titularitat municipal.

Masies com les de Can Llong, Can Lletget, Can Rull, Ca n'Oriac i Can Borrell de Sant Pau; Molins com el d'en Torrella i d'en Font; el Vapor Turull; els habitatges del carrer de Sant Antoni, són immobles de propietat municipal que es troben en un estat gairebé ruïnós. Altres com la Maternitat, la Caserna de la Guàrdia Civil, el Castell de Can Feu, el Vapor Buxeda Nou, les naus de llevant del Vapor Pissit o la Casa Marçet Font de la Plaça del Gas presenten un important estat de degradació. Ni a uns ni als altres ni tan sols mai s'hi ha actuat per evitar els seu deteriorament.

Les masies de Can Mimó, Can Llobet, Can Diviu o la Torre del Canonge; els molins d'en Mornau, Xic o d'en Galí, etc. són alguns exemples de béns patrimonials de titularitat privada deixats a la sort d'anys d'abandonament per part de la propietat, a la qual mai li ha estat requerida la seva obligació de conservar-los.

Quan la preservació del patrimoni municipal hauria de ser modèlica, el desinterès és tal que, a més d'incomplir la legislació que l'obliga a mantenir els seus béns i exigir el manteniment dels privats, també incompleix el què determina el seu propi planejament, i no inclou en els Pressupostos municipals cap de les partides econòmiques que els diferents Plans de Protecció del Patrimoni determinen que cal destinar a la preservació de determinats immobles.

El Pla especial de protecció dels béns arqueològics, mediambientals i arquitectònics de Sabadell ([PEP]BAMAS) 2017-2020 preveia una inversió de 5,4 milions d'euros per mantenir uns béns municipals concrets: Rectoria de Sant Pau de Riu-sec, Can Borrell de Sant Pau, Masia de Can Rull, Molí d'en Torrella, Casa Marçet Font, Vapor Pissit i el Vapor Turull. Per la seva banda les inversions previstes en els Pressupostos de 2019 i 2020 van ser de zero euros i les inversions executades en aquest període van ser també de zero euros. I el programa d'inversions del Pressupost de 2021 preveu la generosa quantitat de zero euros.

Per si el desinterès pel patrimoni arquitectònic fos poc, el nou Pla Especial Urbanístic de Protecció del Patrimoni i Catàleg de béns arquitectònics, arqueològics i ambientals de Sabadell (PEPS) 2020-2023 rebaixa en 4,1 milions d'euros la previsió d'inversió que feien els plans anteriors, passant dels 5,4 a l'1,3, i redueix únicament a dos els immobles on invertir, el Molí d'en Torrella i la Casa Marcet Font, a pesar de que en els immobles que ara no contempla no s'hi hagi invertit mai ni un sol euro i es trobin en un estat de semi-ruïna.

Aquesta és la crua realitat de l'interès real per la cultura, per la història i pel patrimoni dels responsables municipals. O sigui, zero. Per no parlar, en aquesta ocasió, de l'interès pel llegat tèxtil, arqueològic, escultòric, etc.

Però l'interès per a la preservació del patrimoni col·lectiu no ha de recaure únicament en l'administració. Es troba a faltar també un massa social, d'entitats i col·lectius, que defensin, més enllà de la nostàlgia, el preuat llegat que hem rebut i que alhora sigui crítica amb la manca de preservació.

La cura, l'estat de conservació del Patrimoni és un reflex de l'estima, de la consideració que tenim de la nostra pròpia història. Un indicador del nostre nivell cultural. Una ciutat que no valora el seu llegat històric, el seu patrimoni, és una ciutat que no valora la seva memòria col·lectiva, la seva identitat i la seva autoestima.